

LIEDEREN
DER
GEMEENSCHAP

DERDE BUNDEL
A. VAN COLLEM

LIEDEREN DER GEMEENSCHAP III

LIEDEREN DER GEMEENSCHAP

VAN

A. VAN COLLEM

DERDE BUNDEL

UITGEGEVEN DOOR C. A. J. VAN DISHOECK TE BUSSUM
IN HET JAAR MCMXXII

Maakt uw maatschappij zoo hecht, en licht,
Als de natuur, en zoo oneindig ruim, —
Dan wiegt gij als een vogel, vederlicht
Gespreid in uwen wiek, op poot, en pluim,

En meet uw afstand, slaat de vlogels dicht,
En grijpt gelijkelijk, al naar uw luim,
De toppen aan der bergen, tot uitzicht,
De heesters, hagen, of het spattend schuim.

Gij neemt van ochtenden het teeder goud,
En van den donkren nacht de paarse zaden,
En van de schemering het fijn gespinst.

Want niets geschiedt uit u, in list op winst.
Gij vliegt met uwe makkers in beraden,
En leeft verdiept en met het Al vertrouwd.

De hooge kerken uwer wijde aarde,
Waarin een oude god zich openbaarde,
Bij preveling, gezang, en beeld, en kruis,
Daar staan zij, ieder een verlaten huis.

Zij werden de geraamten, aan te toonen,
Uw dwaling, dat een god daarin kon wonen,
Men heeft ze van hun tooverkracht ontdaan,
De schare stroomt tot de natuur voortaan.

Daar hoort zij haren priester kwinkeleeren,
In een gerucht van luidgespreide veeren,
De priester is een vogel, die uitslaat,
Zijn jubilaté, dat de lucht ingaat.

En hooge boomen, die hun geuren branden,
En reiken naar de lucht met verre handen,
En als gebeiteld opstaan in hun praal,
Dat zijn de heiligen in het portaal.

En rondgebouwd tot kom, en hoogen Dome,
De bergen, waaraf watervallen stroomen,
Wier droppen spetten fonkelende stof,
Dat zijn de koorknapen, zingende Lof.

En op gestoelten, waardig en bedachtig,
Daar zijn verschenen in hun dossche prachtig,
De vink, de wielewaal, de velehraat,
Die zijn te zamen, het Episkopaat.

Dan komen op de luchten, in gewaden
Van blauw en geel, doorsidderd van sieraden,
De wolken aan, met pauweveer en staf,
Dat zijn de engelen, die zweven af.

En uit de menschen, die op aarde staren
In de verheugde goudbevonkte scharen
Der sterren, zuchtend aan den hemelboog,
Stijgt levensvreugde als een zucht omhoog.

Ontembaar is in mij het wreed verlangen
Als van een tijger, aan te grijpen met
Mijn hakende verstand, het Al, en het te klauwen,
Tot het ligt uitgerafeld voor mij heen.

Maar in het wreede oogenblik, wanneer
De greep, machtig zich uitstrekt naar de zee,
De zon, het maneschild, de ronde luchten
Waarop het wijnrood uit de vaten werd gemorst,

In dit opschreeuwende moment, weerhoudt
Iets mij, te scheuren, en ik zie de prooi,
En krijg het lief,
En kniel, en wil het in mijn armen nemen.

O Gij oneindigheid van zon, en zee, en strand,
En woud, en stroom, en dier, en mensch, en plant,
En kleur, en zacht bewogen fijne luchten,
Hoe wilde ik scheuren, en hoe min ik U.

Als gij mij leest, dan moet gij mededichten,
En algeheel in mijn gedicht opgaan,
Het moet gelijken op een zelf-verrichten,
Alsof niet ik, maar gij het hadt gedaan.

Gij zult tevreden zijn, en ziet het aan,
En blijdschap zal uw dichtend oog verlichten; —
Het is een kleinigheid, een vers te dichten,
Al lezende, is het in u ontstaan.

Ik las het echter, vóór gij hadt gelezen, —
Dit is het onderscheid van u tot mij.

En niettemin deed ik geheel als gij,
Want wat gij lezen mocht uit mij, -- vóór dezen,
Stond het geschreven, lichtend, rei aan rei,
Door de natuur, in teekens onvolprezen.

Zooals deez' teekens, door den dunnen wand,
Van dit papier heendringen, en verstijven
Binnen zijn vezels, tot een sterk bestand,
Zoo wil ik, dat mijn woorden in u blijven.

Da Vinci.

Op het gaas zijner verbeelding, ving
Hij, de momenten van de werkelijkheid,
En hield ze vast in kleur en siddering,
En schonk hun fijn bewegen, eeuwigheid.

Rembrandt.

En hij, die in de eeuwigheden leefde
Aller momenten, hoe zag *hij* u aan,
O smartelijke mensch, in uw bestaan,
Toen *uw* bewogenheid in zijn bewegen beefde.

Memling.

Hier zijn momenten, geloovigen, verstard;
Zij zien aanbiddend op naar d'Eeuwigheid,
En zacht daalt af Maria, zoet, verward,
In een moment van groote liefelijkheid.

Om de aarde loopt de wind, het water,
Loopen sterren, manen, en planeten,
En zij wentlen, makende muziek.

In muziek der Ruimte, wentelt gij
O aarde, uw gestalten vreugdig, Boomen,
Bergen, dalen, heuvels, woud en stroom.

En gij deelt uw kinderen, den menschen,
In de onbegrepen ruimte gaande,
Vreugde mede, o mijn donkre moeder,
En de wentelingen der muziek.

De boomen zien mij aan, als waren z' in verwachten
Wat ik hun zeggen zou, of nu de wind nog lang
Zou dralen, en of er in de nachten
Wel regen komen zou op hun aandrang.

Daar staan zij, en de kleine vraag beweegt
Hun blaren, die nu doen alsof zij groeten;
Wat gij mij vraagt, vraag ik, wat u beweegt
O boomen, zal ook mij bewegen moeten.

Want òm ons loopt het Ruim, de fijne sfeer,
Waarin gij staat, en ik, wij beiden,
En duizenden met ons, en duizend meer,
Zij allen vragen, leven, en verbeiden.

Is het niet goed, al vragende te leven?
Is leven niet de vraag, waarmee hij zich bewijst,
En is *niet* vragen, niet: een zich begeven
Naar gindsche stilte, waar de worm u spijs.

O woelig, alom levend, heerlijk vragen,
Van lucht en wolk en zee en golvend groen,
Fijne muziek, die w'in ons binnenst dragen,
En in de Ruimte opstaat tot visioen.

De Dag, dit is de Dag, dit is het lichten,
De storting van het onontkoombaar zaad,
Dat in de ruimte, arbeid gaat verrichten;
Het vermiljoene Dier, de Dageraad.

Straks groeit hij uit, met klauwen en gewrichten,
Zijn kronkelende, machtig lijf, fosfaat,
Giet vlammen weg, en gaat het al verlichten,
Geen wezen, dat de fonkeling weerstaat.

En hij neemt alles, waterbaan, en wier,
En berg en dal, en waar hij lag, ontstaat
De plant, de struik, de bloem, het mos, de boom.

Oneindiglijk bevruchtend trekt de stroom,
Van zijn kleurfonkelende vloeiend zaad;
De felle Draak, het lichtspuwende Dier.

Nu zal het aan de zee wel prachtig zijn;
Want reeds vergaat de zon, de maan verschijnt,
En op het water legt zij, van satijn
Een smal gesponnen baan, die lichtlijk deint.

En in de luchten, jagen daar de wolken,
Gekleed in geel, en goud, en paars, en rood,
Elkander achterna, zooals de volken
Die bij hun vaandels trekken in den dood.

Maar reeds vergloeit de strijd, en weder vredig,
Wordt nu de lucht, en van een blauw egaal,
Wellicht ook niet — en blijven zij onledig,
Die vechters in de wijde hemelzaal,

Maar 't was gestoei, een steekspel in het Ruim,
Geen werkelijkheid — slechts een schijnschoon gebeuren,
Het zijn tooneelspelers, die zich verscheuren,
Dravende wolken boven spattend schuim.

De gouden zon verglijdt tot geel en purper,
De zee wordt groen, de lucht schijnt nu een veld
Bemorst met sap van moerbezie en kersen.

Terwijl ik schrijf en opkijk, streept de zon,
Een schaduw werpt zich op hem, hij verdwijnt,
De zee wordt zilver, en de lucht fijn grijs;
Niet vast te houden is de schoonheid van het Al.

Blijft vrolijk, of het sneeuwt of regent, weest
Geneigd, u aan de blijdschap weg te geven,
De blijdschap is een kruid dat u geneest,
Wanneer gij vol en zat zijt van dit leven.

Ge moest zijn beker drinken tot den grond,
Maar 't was niet louter wijn, dat gij mocht drinken.
Steekt dan den vinger diep in uwen mond,
En werpt uw inhoud weg met hooge krinken.

En kijkt uw beker aan, zooals hij kijkt,
Die hadt te diep in 't groote glas gekeken,
En wien een glimlach het gelaat bestrijkt,
't was wrang — en 't had hem toch zoo zoet geleden.

Maar u wil mijn lied loven, Gij, die waart,
Nooit anders, dan zooals gij stond verschenen,
Gij vochtig gouden wolken om de aard,
Gij boomen, wier, en rots, en dal, en steenen.

En u, waaiend geluid, dat heeft gevuld,
En eeuwig vullen zal de wereldsteden,
U nacht, u schemering, die hebt gehuld
In uwe mantels, onze moede leden.

En u, die aan de luchten, groepsgewijs
Of enkelvoudig, op uw wijde vleugels,
De bochten aangingt eener wijde reis,
Aan niets gebonden dan de eigen teugels.

Wanneer wij kijken op, zijt gij voorbij,
Wij zijn maar leeme wezens, vastgebannen
Aan lief en leed en kleine peinzerij,
Maar gij vliegt los, en moogt de ruimte spannen.

Aanziet den Dag — het glorieuze licht,
Ligt reeds op alle toppen van de golven,
En wordt gekaatst, gespleten, en bedolven,
En komt weer boven, haastiglijk, en licht.

En zet zich uit, en springt, en splintert af,
En wil, gespreid gelijk een waaier, dalen,
En schiet bij het neerwuiven uit, een staf,
Van puntige, en lineaire stralen.

En werpt een rusting op de zware zee,
Die haar vergeefs wil breken en wegspoelen,
De gouden wapenrusting rimpelt mee,
En blijft te fonkelen binnen het koele.

Straks heeft hij haar verlaten en hij zoekt
De heide op, langs zoomen, en de bosschen,
En schildert aan een beuk, dien hij verdoekt,
En legt zich neer op varenkruid en mossen.

En schiet een hol in, op een felle streep,
D'in slaap verdroomde holbewoners schrikken,
Zij voelen iets onvatbaars, dat hen greep,
Aansidderde, en in de huid ging prikken.

Dan snelt hij naar den uitgang, en het veld,
Dat rustig lag bij vaart, in berm, en zode,
Wordt eensklaps overstort, met het geweld,
Zijner wijdstappende, gespoorde boden.

Die dragen fijne malies, en penseel,
En strijken gele lintjes aan de grassen,
En werpen flonkers in het ruig struweel,
En hangen aan de stammen hun rondassen.

En loopen langs de boomen op en aan,
Om door de takken, waaraan bladren huiven,
Een weerlichtsnelle fijne kronkellaan,
Van spettend witte schilvertjes te schuiven.

De boom komt lichtend uit, en aan zijn voet
Ziet hij op weeken grond, de bladren dalen,
Die zacht bewegen, alsof hij het doet,
Terwijl hij stille staat te ademhalen.

Dan loopt hij uit de takken, naar de poort,
Waarmee de stad begint haar diepe straten,
En snijdt de pijlers aan met vonkend boort,
En werpt een gouden geul in huizengaten.

En zet de luiken in een kokend bad,
Plamuurt en metselt, dak, en goot, en binten,
En op de gevels, en hun vensterblad,
Giet hij een wiegeling van gouden tinten.

En glijdt de daken af, langs het riool,
En komt terecht in achterbuurtsche gangen,
Waar schots gezakt staat kleine huizendoel,
Die heeft hij aangestroken en behangen.

De kerke in, naar 't zilvren Christusbeeld,
Door 't ronde raam van paarsroode facetten,
Den heiligen, op hun pilaar gebeeld,
Zal hij natuurlijkheid en glans bijzetten.

En op de schare, neder in muziek,
En wierook, en aanbidding, weggedragen,
Heeft hij, voorbij de bogen der gothiek,
Een nevelende brug van licht geslagen.

Dan schuift hij van de trappen, naar het plein,
En trekt voorbij den bonten tooi van ruiten,
En wil de dingen die daarachter zijn,
Met stralen geel en vermiljoen bespuiten.

En loopt den winkel af, tot waar de man
Zit neergecijferd in zijn winstbestekken,
En op diens schedel, ledigt hij, een kan,
Van dansende en goud-omrande plekken.

Wie ziet het licht? Ziet het de man,
Daar neergedoken in zijn kleine zelven,
Ziet het de trap, het plein, de huizenban,
Zien het de winkels der getooide schelven?

De Dag! — ziet hem de schare stil vertuurd,
Zien hem de priesters, of de heiligenbeelden,
Zagen de huizen hem, der achterbuurt,
De wrakke huizen, die zijn hand penseelde.

Of het riool, de goten, en het dak,
Zagen de gevels hem, de vensterbladen,
Zag hem de grijze poort, die boven stak,
Konden de boomen zijn plamuren raden?

Zag hem de zware stam, het fijne gras,
De takken, of de zode lichtbewogen,
Zag hem de brem, het dichte struikgewas,
De snelle vaart, zag die zijn gouden oogen.

Zagen de dieren hem, in diepen slaap,
Daar hij hun donkre vacht zou overglijden,
Zag hem de beuk, die roodgebrande knaap,
Toen hij zijn naakte lijf, tot goud herleidde.

Zag hem de zee, de zee, die hem sloeg stuk,
Maar niet kon aan zijn wenteling ontloopen,
Zagen de golven hem, die op een ruk
Zijn rusting in hun gleuven wilden doopen.

Zag hem de lucht, waarbinnen hij opstond,
Om daaraf heen, de donkre aard' te raken,
En in haar binnenste en diepsten grond
Te woelen met zijn goudgebronsde spaken?

Wie zag het licht, wie zag die vreugdewel?
Hij is voorbij de stalen zee gezonken; —
Maar morgen komt hij weder opgeblonken; —
Aanziet den Dag — aanziet het gloriespel.

Uitrusten, en vergeten, en ontvangen
Nieuwe gedachten, van U, oneindige natuur,
Van uw geheimen wil, uwe structuur,
Uw klankenweefsel, uw verdoken gangen.

Uw adem aan te voelen, en uw lach
Hooren en zien, langs den boomstam verglijden,
De wortel siddert, en het hooge rag,
Dat aan de fijne takken beeft, wordt blijde.

En altijd nieuwe siddering te goed,
En altijd nieuwe wordingen te wachten,
Zij komen aan, in onvolprezen stoet,
De morgens door, den nanoen, en de nachten.

En anders naar de menschen zien, de vrouw,
Den man, het kind, hun wezen — milder,
En toegevender, en niet meer grauw; —
Bedenken, dat wij zijn, uit tijd, dat wilder

Leefd' de Aard', en woest, en ledig schier,
Belegd met slijm uit d'ondergrondsche Zeeën,
Waaruit opsteeg het voorwereldlijk Dier,
Mammouth en Mastodont, en Trochlogleën.

En dat hij vechten moest, dit oude beest
De mensch, om zich te kennen, en te weten,
Dat sterkeren dan hij, met ietwat geest,
Te jagen waren, neer te slaan en eten.

En dat die tijd nog altijd in ons staat;
Wij brengen niets dan voedsel in gereedheid,
Zij 't ook verfijnd, — en op ons nieuw gelaat,
Staat nog de oude list en d'oude wreedheid.

Niets dan gewaad, en voedsel, en de lust,
Zooals het dier die kent, de bloem, de plant,
En al wat zich beweegt of schijnbaar rust,
Niets dan het Dier, daaraan zijn wij verwand.

Wij rusten uit in zelfgenoegzaamheid,
En hebben 't Al, en weten niet te deelen; —
En buiten is de gouden Zon, en glijdt,
En loopt met hemelen en aard te spelen.

En dekt de zee met vlokken van zijn glans,
En grijpt de wilde toppen van de bergen,
En schokt ze door, en speelt ze aan ten dans,
En strooit het zaad, dat niet meer was te bergen.

En roept de menschen aan, geeft uwe ziel,
Uw binnenst wezen, duizlend weg, aan Allen,
En spaart u niet, voor één straal die ontviel,
Geven u menschenoogen, duizendtallen.

Uitrusten, en vergeten, en dan zien
De nieuwe daden uit uw ziel opkomen,
Omdat gij anders werd, milder, misschien,
Bijna zoo mild, als zonnelichtend stroomen.

Ik wilde reiken naar een tijd, dat mild,
De menschheid neerzag op haar diep verleden,
En aanving te begrijpen, wat in stilt'
De boomen zeggen in hun eeuwigheden.

En wat de zee zegt, en de zon, de wind,
En de figuren aan de lucht geschreven,
En wat de teekens zeggen, die hij vindt
Binnen de wanden van de rots gedreven.

En wat er op den steen te lezen staat,
En in de fijne bloemen werd geteekend,
En ook het cijfer van den dageraad,
Waarmêe de boom zijn stillen groei berekent.

Ik wilde zien, wat hij zag, deze mensch,
Die uit den paarsen chaos voortgekomen,
Staat op der tijden nevelende grens,
Waarin de klank der Vrijheid wordt vernomen.

En waar de maatschappij ligt als een veld,
Geopend in een lichten lentedagmorgen,
De wondren schieten opwaarts, ongeteld,
De aarde houdt geen enkele vlek verborgen.

De zee geeft vonken, en de hoge zon,
Gaaf stralende doorheen de ruimte trekken
En maakt de verte zichtbaar van de bron
En komt de vogels naar de vrijheid wekken.

En deze nieuwe mensch, hij ziet het aan,
En voelt zich aan hun allen weggegeven,
En een gebondene aan z'n bestaan,
Weet hij zich tot hun vrijheid opgeheven.

En is een vrij geworden als zij
Die telkens overgaan van klank' tot kleuren,
Hij is een zelfvergetene, een blij
Een wisselend, een glorieus gebeuren.

Het Ruim ligt open, en ik ga daarin
Als een bevrijde, en ik voel het groeten
Der zichtbare en onzichtbare stoeten,
Wezens komend in het dagbegin.

O gij gezellen, levend' om mij heen,
Van mij gescheiden en aan mij verbonden,
Dezelfde felle wil houdt ons bijeen,
Dezelfde levenswil heeft ons gezonden.

Wij zoeken Liefde, vaart, en woud, en wei,
Wij zoeken Liefde, heuvel, veld, en made,
Wij zoeken Liefde, planten, en geboomt.

En openen de zielen, zooals gij,
De kelken opent, bij den zucht der zaden,
Die al bevruchtend, door de ruimte stroomt.

Er is van God, geen liefde tot het Al,
De dingen gaan, en weer de dingen komen,
Het blijft zooals het was, en wezen zal,
Niets wordt gegeven, en daar wordt niets ontnomen.

En wat genomen werd, moet teruggestroomen,
De zee vreet van de murwe aardewal,
De aarde vreet de zee, licht vreet het dal,
Het dal heeft van het licht zich teruggenomen.

En niets dan wisseling, het eeuwig spel,
Dat wordt gespeeld door aard' en hemellingen;
De blijdschap, van te zijn een overgang,
Een boom, een dier, een woud, een wei, een wel,
Een plant, een struik, een mensch, —
                                Zij is de zang,
Die alle wezens in het luchtruim zingen.

Zooals gij, zijn wij blinden en onwetend,
Al zien wij in uw duizendvoud' gelaat,
O Liefde, die te vroeg komt, of te laat,
En gaat van waar gij kwaamt, uzelf niet wetend.

Gedachteloos, strooit gij een heerlijk zaad
De winden over, eigen gaav' niet wetend,
En tijd, en plaats, en doel, en wil, vergetend,
Gaat gij een weg, en weet van goed noch kwaad.

En toch is het zoo goed, — want nu geschiedt,
De eeuwig nieuwe wording van het zijnde,
Het bloeien en vergaan terzelfder tijd.

Het onberekenbare wordt een feit,
De kleur is klank, de stilte werd een lied,
En vreugde wordt de smart, die zich verreinde.

Er is van God geen enkle liefdedaad.
En dit is goed. Liefde' is vóór-ingenomen;
Uit zelfbeperking, en uit keus, ontstaat
De storting, waaruit gij zijt voortgekomen.

Liefde is keus. God is voorkeureloos,
Niets van het zijnde houdt hem aangetrokken,
Hij denkt noch voor, noch na, is week, noch boos,
Geen enkle hartstocht houdt hem afgetrokken.

Te doen? — wat doet zijn hand: Stuurt hij de zee,
Stort hij de regen op de dorre landen,
Was *hij* het, die den boom te groeien riep?

Gaf hij het kind de morgenblijheid mêe,
Laat hij de hartstocht in uw nieren branden,
En smijt hij u, te lijden maatloos diep?

Gij zijt 't zelve, menschheid, in het end,
Die deze daden doet en deed verrichten,
Daar is van God geen eigenschap bekend,
Dan deze, die Gij menschheid, hem toedichtte.

Bevrijd te zijn, en ieder's leven, leven.
En niet te zijn een, die zich zelven denkt,
Maar zich, als ieder zien, en voortgedreven,
Worden, een, die zich aan alles schenkt.

Aan u, o lucht, die ons met honig drenkt,
Aan u, o boomen, die leeft opgeheven,
Aan u, o einder, die met wolken wenkt,
Aan u, o dieren, die natuurlijk bleven.

Aan u, o menschheid, die te ver gedwaald,
In schaduw van een God zijt neergezeten,
En niet meer weet den weg, waarheen te gaan.

En op een hemel hoopt, wanneer vervaald,
Uw aangezicht ligt door de worm vervreten,

Dit breng ik u, tot een oneindig weten,
Op aarde komt het hemelsche bestaan!

Anders kunt ge niet, dan stroom en woud,
En de hoog en laaggelegen oorden,
Die nature openvouwt,
Met uw volgzaam stille stem verwoorden.

Aan de beving uwer hand, vertrouwt
Zij, haar kleuren toe, en haar accoorden,
In haren einder, die verflauwt,
Trekt zij golving, die uw oog bekoorde.

En geen andre schoonheid is,
In het wijde wereldruim verspreide,
Dan haar zoete beeldtenis,
Die gij dichtend mocht belijden.

Háár ontnemt gij, beeld, en klank, en lijn,
Haar, het wezen dat gij uit wilt zeggen,
Zij in u, maakt' úw lichaam tot schrijn
Waarin zij hare schoonheid wist te leggen.

Vouwt uwe kernen open, en van daar
Zult gij de majesteit zien opgestegen,
Die uit uw lijf opkwam in glans, dient haar,
En wijkt niet af waarheen zij zich bewege.

Zij weet uw beeldtenis, zij heeft begrensd,
Uw kunnen en uw willen en uw pogen,
Zij zelve, de almachtge, onbegrensd,
Tot heel de menschheid uit, gaat haar vermogen.

Zij is zichzelf steeds, omhoog en laag,
Zij is de alle schepselen gezinde,
En geeft zich weg, zij geeft zich, gevend graag,
Zoekt haar, niet u, gij zult de menschheid vinden.

Mijn toeverlaat, mijn heil, mijn heerlijkheid,
Weldoende sfeer, die altijd om mij zijt,
Waarin ik ga, in zaligheid verloren,
En sterven zal, en worden weer geboren.

Zoetig van honig, en aan geuren rijk,
Bewoond door kleur en klank, Oneindig Rijk,
Van vogels, kruiden, wemelende zeeën,
Ruchtig van vaarten, boven en beneeën.

Die uit den grond, den hoogen boom opstak,
Die aan de lucht in wemeling uitbrak,
En in de nachten, tot de aarde daalde,
Haar, van het wonderlijke zijn verhaalde.

Die blauwen schemer riep, en ochtendgeel,
De wolken aanstreek met een flauw penseel,
En tot de velden bracht de blijde mare,
Van de ontvangst, en 't lichtend baren.

Die fluisteringen wekt, en het gesprek,
Uit plant, en mos, en kruid, en vooglenbek,
Die staat bijwijken stil, als in nadenken,
Een heerlijk vocht in bloemen uit te schenken.

Die in het dier voltrok, de felle wet
Van 't eindelooze, dat zichzelf voortzet,
Dat zich wil zien ontstaan, langs velden jagen,
Op lijn, en klank, en sidderende vlagen.

Die in den mensch uitstortte, het geheim,
Dat zich voltooit, in het gespannen Ruim,
Oneindigheid van wisselende krachten,
Oneindigheid, wordende gedachten.

Die aan de vrouw meedeelde, het gebaar,
Den gang, de borst, het sidderende haar,
En in haar welvend lijf, de moederweelde,
De zich onthullende, die zich verheelde.

Die kinderen gaf, het ongerepte zijn,
Van plant, en dier, en mos, en kristallijn,
En aan hun lippen, het doorzichtig spreken,
Van droppels, vallend uit gevloeide beken.

Die onze ooren vormde, tot een vang,
Waarin gij luiden liet, der ruimte zang,
En onze handen aandreef, te vermogen,
Het beeld te maken, dat wij zien met oogen.

Die aan ons hart schonk, rythme van de maat,
Waarin gij zelve, op en neder gaat,
En uwe golving zendt, doorheen ons bloed,
Zooals gij 't in de wereldruimte doet.

Oneindigheid, waarin wij gaan te loor,
En worden aangewezen, tot het koor,
Van wordende, en straks vergane dingen,
Niets kunnen wij, dan uwe glorie zingen.

Geef mij, wat gij eens gaf, het zuiver zijn,
Het ongetroebelde van kristallijn,
En dat mijn smetten alle', vallen af,
Omdat gij mij de helderheid weergaf.

Help mij te rijpen, zooals rijpt het blad,
Omdat het, licht, en sap, te rijpen had,
Maak mij gelijk, aan den opstaanden boom,
Die zich houdt steigerend, en toch in toom.

Geef mijn gedachten, welving, en de maat,
Van uwe plant, die naar het licht uitgaat,
Schenk mij de zekerheid, het evenwicht,
Van 't dier, dat uwe wet verricht.

Geef aan mijn woorden, adem, en de kleur,
Die gij de velden meedeelt in uw keur,
En aan mijn daden, iets der zuiverheid,
Van uwe wijde onpersoonlijkheid.

De vroege holbewoners zagen U,
In uwe schrikaanjagende gestalten,
En huiverden, en maakten zich een Beeld,
En vele, saamgesteld uit houdingen
Die gij hun mededeeldet in een droom
Of wakende, — wanneer zij zagen op
Binnen de stoeten van een sterrennacht,
Of keken in den schemer, naar den morgen;
Dan is er geen geluid, Verwachting staat,
Met ingehouden adem heengebogen;
Het is alsof de Dingen kijken uit
Naar iets, dat straks wellicht gebeuren zal,
Iets onbegrijpelijks van teedren schroom;
Het is, alsof een onzichtbare hand,
Die aan den hemelen oplag het zwijgen,
Nu weggeschoven wordt, en aan de kim,
Verschijnt de gele lichtendsnelle bode,
En ijlt den hemel af, en roept een kreet,
En 't ondoordringbaar Zonne oog verschijnt,
Met stralenstorting op de stille landen:
Of ook: De schemering komt aan, een man,
Die gouden wolken wegsleept van den hemel,
Waarachter vaart de ademende maan

Met haar trawanten, goudgespoorde sterren;
Dit alles zagen menschen van voorheen,
En griffelden met onbeholpen hand,
De stoeten dezer teekens bevend na;
Oneindigheid, die altijd om hen was,
Met duizende penseelen grillig kleurend
De maskers velerlei van uw gelaat,
De slangenwending van uw golvend lijf,
Het opstaan uwer steigerende toppen,
De vloeing van uw kostelijke bloed,
Of plotseling, het licht, dat uit u viel,
Of het geluid dat opstak naar de lucht,
Wanneer gij bruldet in de Oceanen; —
Dit alles, klank, en kleur, en lijn, en vonk,
Van U oneindigheid, bootsten zij na
In vreemd vermoeden, en in huivering,
Wie of dit alles deed, en klinking sloeg
Door het onvatbare bewogen Ruim.
Wie kwam des ochtends aan den hemel op,
En liet den wind uit op een golvend kleed,
En dreef de dieren uit hun duister oord,
Wie riep den grond in, en de boom verscheen,
Wie dwaalde schuifelend de heuvels langs,
En maakte tak en bladeren ongewis,
En blies de zee aan, en gebod de stilte,
Of streek een nevel langs het wijde land;
Wie zoomde zilvren linten aan de wolken,
Of lag op de rivier een zilvren huid,
En woonde in de maan, of keek uit sterren,

En wentelde de stroomen langs een wiel,
Wiens spaken vonken schoten in de ruimte,
Wie bracht den ochtend uit den avond op,
En joeg den vogel uit, en gaf hem klank,
Jeoe, ieoe, ieoe, ietsiejoe, —
Wie maakte ritselingen langs het blad,
Of liet den regen neer, dit blank gordijn,
Van witte kralen, uit de grijze wolken,
Wie lag de aarde heen en blies haar op,
Tot steigerende bergen naar den einder,
Wie schiep het wankelende weifellicht,
Dat 's avonds tusschen de boomstammen dwaalt;
Of stak de harten van de bloemen open,
Waarin de bij neerzinkt, het zingend dier;
Wie teekende zich in wapenrusting af,
Met schild en bliksemstraal, aan blauwe nachten,
En donderde zijn strijdroep door het Ruim;
Wie joeg de vossen door het winterwoud,
En lag de stilte op het wijde land;
Wie dekte in de nachten de afgronden,
En opende des daags de hemelhal;
Wie was dit wezen, deze toovenaar,
Of woonden veel derzulken in de ruimte,
Onzichtbaren, die dansten in den nacht,
En vlogen in de morgens, uit den schemer,
Op vale rossen, langs het wolkenpad; —
Wie waren zij, die wezens vreemd geteekend
Verschenen aan den kopergelen nacht,
Boven de bevend neergezonken landen.

Wie waren zij? Zeer machtigen, gewis,
Zij leefden afgescheiden van de Aarde,
In alverhevenheid, en keken neer,
Van uit hun woningen, op menschenmieren,
Die moeizaam vroegen den gedrenkten grond
Of reeds het koren opwies uit de vore,
In gele halmen naar het rijpe licht;
De kleine menschenmier, die joeg naar buit,
De kleine menschenzoon die stak zijn hand,
De vochte aarde in, om brood te grijpen,
De kleine mensch, die op de heuvels stond,
En uitzag naar het altijd wijkend ruim.
De kleine dwaler, de afhankelijke
Die in spelonken woonde, of het dal,
Of aan den hang der steigerende bergen,
Die straks de zee aanvoer, en zonk daarin.
De kleine mensch, de slaaf van aard' en zee
En van de duisternissen en het licht,
Van u o regen, uit het lijf der wolken,
Van u o lichtstraal uit het hoofd der zon;
De kleine slaaf, die uitzag naar zijn Heer,
Of hij geluimd was dezen gouden morgen
En vruchtbaar maken wou de weeke landen
En, dragende de buiken van zijn vee.
De kleine slaaf, die uitging naar zijn Heer
En tot hem riep, maar hem niet zag,
Want onverschillig boven hem, het Ruim,
Verwisselde van aangezicht des daags,
En in de schemeringen, en de nachten,

En tuurt omlaag, uit duizend purpren sterren,
Omgeeft hem met omhelzingen alom,
En raakt hem met een zijden weefsel aan,
Of slaat hem met een vuistslag van zijn licht
Tegen het voorportaal der hooge rotsen,
En blijft hoe dichtbij zijnde, toch veraf,
Hoe rakelings hem naderend, verheven,
Hoe toevende één oogwenk, reeds voorbij. —
O gij die zwevend zijt, hoe raak ik u,
Die alles ziet, hoe zie ik tot u in,
Die mij aangrijpt, hoe grijp ik uwe hand,
Die in mij woelt, hoe breng ik voort uw naam,
Die in mijn wezen leeft, onvatbare,
Hoe vat ik u, en voel uw wezen staan,
Naast mij, tot mij, en boven mij, en zie
Met mijn verlangende bevreesde oogen
Uw beeldtenis, zich buigende tot mij;
Die in den hemel zijt, hoe grijp ik u?
Zeg mij uw wil, o Heer, zeg mij uw woord,
Moet ik, te uwer eer, het lichaam kerven,
De voorhuid snijden van het teelend lid,
Of een der mijnen, slachten voor uw oogen.
Moet ik de eerstelingen van het veld
Of van mijn vee, tot een zoenoffer maken,
Wellieflijk voor uw neus — moet ik voor u —
Altaren richten, zooals zij het doet
De aarde, deze laaggedaalde af,
Haar bergen staan, altaren voor uw oogen,
En sidderen, wanneer gij nederziet.

Hoe reik ik naar uw hemelsche gebied ;
Hooft gij mijn stem, en ziet gij lieflijk tot
Uw knecht, die ligt in aanbidding gebogen?
Wil ik te uwer eer, de vonken uit
Het dorre hout opjagen, tot een hel,
En vlammen lekkend vuur naar uwen troon.
Acht gij dit goed? Moet ik met pijl en boog
Het naakte lijf beschilderd en geteekend
Te dansen gaan, rondom een vuur gewijd.
Zijt gij begeerig naar mijn jongste kind,
Moet ik u wijden, wat mij tegen treedt
Na heeten strijd, dien ik gestreden heb
Voor uwen naam, tegen een vreemden god,
Aan schepsel, vrouw of kind, al waar 't mijn eigen?
Moet ik mijn oogen steken uit hun kassen
Opdat gij mij ziet bloeden, ziende God,
Gij zwijgende, die u wellicht afwendt,
Omdat mijn woorden niet zijn welgevallig,
Uw oor, dat ruisching van de sterren hoort,
En 't loopen van de zonnen en planeten.
Moet ik een woonhuis bouwen naar uw lucht
Met bitste torens die de wolken steken,
En klokken, die verkondigen uw roem?
Moet ik het woord, omdat mijn woord vergaat
Vastbeitelen deemoedig in een steen,
Als een getuigenis ten eeuwgen Dage?
Wat wilt gij dat ik make, gij die woont
Bij de Cherubiem, zwevende langs sterren, —
Zonnen, en Manen, uwen troon nabij,

Zich buigende ootmoedig voor u heen,
Omdat zij zien uw Heerlijkheid met oogen —?
O dat zij voorspraak gaven, uwen knecht
Die in de dalen woont en op de velden
En van de bergen zendt zijn offerrand, —
Moet ik omdat mijn vluchtig lijf vergaat
Een dienstknecht beitelen tot steenen beeld
Dat heft de handen smeekende omhoog?
Ziet gij het aan, zwiigende hooge god?
Is hij te klein? Ik kan een tempel bouwen
Die opwaarts rijst, van blauwachtig basalt,
Zijn koepel wordt lazuur, zijn pijlers alabast,
Zijn deuren koperbrons, en vol gebeitst
Met de schrifturen mijner needrigheid;
Zijn toegang heeft een trap van diorit,
Oplopend uit een wildebewogen zee,
Die langs de basis van een heuvel stroomt,
En spiegelt paarden van de wolken weder
Waarop gij rijdt onzichtbare krijgsheer; —
Zult gij het zien? De morgenlucht wordt geel,
Ik heb mij opgemaakt uw straling te ontvangen,
Mijn tempel staat naar uwe komst bereid;
Zie mij, ik lig geknield, en hef mij op,
U rond te leiden langs de voorportalen,
Doorheen de straat der Spinxen, den voorhof,
Wij schrijden door een deur, ter zuilenrij,
En voor u ligt het middenschip verschenen,
Waarin de pijlers opstaan met reliefs
Van visch, en waterslang, en staanden sperwer.

En teekens velerlei der vruchtbaarheid,
Oneindig schijnt de hal, zooals gij zijt
In waarheid, de oneindige, mijn Heer;
Zij is van wit en zwart porfier, en beeft
Wanneer de zon haar nadert, goudbevlekt,
En ruischt u tegemoet, met haar muziek
Van spelend flakkerende blauwe tinten,
Oplaaierende, begeleidend uwen voet,
O God, wanneer Gij lichtend henenglijdt,
Voorbij de pijlers, zuilen en de bogen,
Naar 't sanctuarium, waarin gij wordt,
Onschendbare, onzichtbaar aangebeden.
Wilt gij mij zien. Wilt gij mijn tempel zien,
Ik bouwde hem, om naar uw troon te reiken,
Ik wilde naar uw goddelijk aanschijn,
Ik wilde bij u zijn. Daal gij naar mij,
Nu ik mij niet vermoog tot u te heffen,
Aanzie, wat ik te uwer eer uitsneed,
En hieuw en groef in 't koppige basalt,
Of hoor de liederen, die ik bedacht,
En op laat stijgen naast gitaar en trom.
Aanzie mijn Spinx, in haar gestaltenis,
Zij ligt ten ingang van de koningsgraven,
Versteend visioen hunner onsterfelijkheid,
Haar lichaam rust, als dit een's diers, op d'aarde,
Maar aan haar lijf ontstijgt een menschenhoofd,
Wiens oogen kijken naar uw Eeuwigheid;
O vreemde god, gebieder der woestijnen.
Daal tot mij af, dat ik uw oog aanschouw,

Ga in mij rond, dat ik uw wil verneem,
En geef mij vlucht, dat ik uw rijk inga,
Zooals een sperwer opvaart naar de zonne.
Wilt gij mij zien, verneemt gij mijn geluid?
Zooals een Valk afzoekt de lucht, naar prooi;
Zoo zocht ik naar mijn god, en vond hem niet.

— — — — —
Toen schiep ik mij den hoogen middelaar,
Die tusschen u o god, en mij, zou zijn,
De zwevende, verzachter van uw wil.
Uit brandende begeerte schiep ik hem,
Uit deemoed, en aanbidding, hoop, en vrees,
En d'ongenaakbaarheid uwer gestalte,
Uit d'afstand schiep ik hem, die tusschen u
En mij, van d'aarde tot den hemel staat.
En uit mijn liefde schiep ik hem, uw zoon,
Hij zou op aarde wonen, en omhoog,
Beladen stijgen, met der menschen zonden,
Ze spreidend voor uw voet, — in zijn geluid
Zou hij, de bloedbedekte, voor ons fluisteren,
Aanbrengen woorden van welsprekendheid,
U wijzen op de wankeling der voeten,
En van ons hoofd, nog niet gewend aan licht.
U wijzen, op de zwakheid van een wil
Gekerfd, doorkruist, bezocht, en aangestooten,
Door duizenden verlangens, in een lijf,
Als dieren in een duistren grot besloten,
Heesch blaffend, bij den honger die hen nijpt.
Uw wil heeft hun aldus gemaakt, o Heer,

Zei hij, de middelaar, en steeg omhoog
En zette zich in zijn gestoelt naast u,
Ter rechterzijde van zijn hoogen Vader,
Vergeef het dezen, komend uit het stof
Die moet beschikken tusschen goed en kwaad,
Dat hij zich lichtlijk naar de misdaad neigt,
En in het eind valt neder, zwaar van zonde.
Daar gij in uw genade, wildet zenden
Mij tot de menschen neer, om aan het kruis
Geslagen, en mishandeld, en doorstoken,
Te delgen met mijn bloed, oeroude schuld,
Ik vrage u, gedenk uw eigen wil,
Uwe barmhartigheid, en uw genade,
Wasch af de smetten uit zijn donker bloed
Opdat zijn ziel weer stijge naar het licht
Waaruit zij kwam, toen gij haar wildet maken.

Dit alles deden wij. Wij maakten god
In duizende gestalten en woordteekens
Wij maakten tempels voor den middelaar
En priesters, en levieten, en altaar,
En zelfgekozen pijniging en boete,
Maar d'afstand bleef oneindig, — zooals bleef,
Tot afstand in het al omvattende Ruim
De afstand tusschen hemelen en aarde.

Dit is de geschiedenis van God,
Zooals de kleine menschen op de aarde,
Hem maakten en gestaltenissen gaven;
Uit d'afstand tusschen hemelen en aard',
In het omzwervende onvatbaar Ruim,
Uit ongenaakbaarheid, is hij geboren,
Uit onderworpenheid der kleine Aarde,
Aan zonnen, manen, en planetental,
En onbegrensde winden, en het vuur;
Uit het geluid, dat van den hemel loeit,
En uit de booze stilte der woestijnen,
Is hij ontstaan, de onbegrepene,
De zwijgende, volmaakte, tot visioen
Van almacht, eeuwige starheid, en genade.
Wij wilden weten zijn gestaltenis nabij,
En schiepen Isis, en Osiris, Bel en Ptah,
En duizende gestalten, eens vergaan
En atgedekt, door de algoede Aarde;
Wij zagen hem op den Olympos, in
Een zaal, gebouwd door machtige titanen,
De staf des blixems in zijn rechterhand,
Het voorhoofd fronsende, het oog alziend!
Wij wilden hem van uit den hemel halen,
En plaatsten hem op aard', maar altijd bleef,

De hemel van de kleine aarde ver',
En boos de klank der blixems op het dal;
Toen schiepen wij het heir der halve-goden,
Die daalden van den hoogen hemel neer
Bevruchtende de dochteren der menschen,
Opdat zij zouden worden God-gelijk,
Niet een der hunnen kwam uw troon nabij:
Toen schiepen wij den middelaar, den zoon,
Die ons zou voeren op, door zijn genade,
En zelfgekozen dood, tot uw gelaat.
Dit alles deden wij. Maar eeuwig hield
De hemel zich gespannen van de aarde,

En verre bleef de menschheid van haar God,
Die zij zoo hoog geschapen had.

En weder

Is in menschen gistende de drift,
Een nieuwe klank rijst op, een nieuwe naam.
De naam eens wordenden, wordt nu gehoord,
En uit de monden van veel menschen spreekt,
En uit de harten van veel menschen stijgt,
Het komende bewustzijn van een God,
Die op zal wellen uit de aard omhoog
Naar alle sterren, zonnen en planeten,
Ze grijpende, en brengende omlaag,
Tot knechten dezer zingende planeet,
Wanneer gemeenschap tusschen menschen is.

Wij kwamen uit den hemel en de aarde,
Wij kwamen uit een felle kleurenpracht,
Wij kwamen uit een donkre cellenhaarde,
Wij kwamen uit een ritselende nacht.

Wij hoorden om ons heen de dieren brullen,
Wij zagen in het angstig sterrenruim,
Wij zagen woest naar ons, de boomen krullen,
Wij zagen in het likkebaardend schuim.

Wij zijn de bergen schuivende gestegen,
En voor ons uit lag de bewogen zee,
En onze oogen gleden lichtend, tegen
Den kleinen vogel, die op golven glêe.

Wij zijn de bladeren en tak ontkropen,
Wij hebben in een donker hol gewoond,
Wij zijn den paarsen afgrond langs geloopt,
Het dier had ons zijn zekerheid getoond.

Wij hoorden in den nacht de windverhalen,
Van Ruischer, die langs de boomstammen sluipt,
Wij vingen in ons oor de klank der tale,
Die uit den kantelenden bergstroom druipt.

Wij namen in, de geuren van den morgen,
En dronken van den steen zijn klankenspat,
Wij gingen bij den avondschemer borgen,
De kleurenaarzeling, die hij bezat.

Tot wij zijn opgegaan, en konden raken,
Met hand, en vingers tak en blaren aan,
Wij leerden van de spin, het netten maken.
En van het beverdier, gewelfde laan.

Wij zagen in de ster de tintelingen,
En vingen die in onze oogen op,
Wij hoorden in het ruim de stilte zingen,
En goten haar, in onzen harteklop.

Wij zagen aan de lucht het zonneteeken,
En even als het licht, werden wij licht,
Wij hoorden tot elkaar de dieren spreken,
En hebben de geluiden nagedicht.

Wij zagen om ons heen, levende lijnen,
Van dier, en boom, en pluim, en bloem, en plant,
En voelden in ons oog het wederschijnen,
En bootsende, bewoog zich onze hand.

En onze hersens werden als een spiegel,
Waarin de wijde ruimte zich weggaf,
Wij hielden vast, dien fijnen, luchten, wiegel,
Wij hielden vast, de boomen en hun staf.

En onze mond ging melden wat zij zagen,
En die ons hoorden, zagen met ons mee,
Wij spraken van de nachten, en de dagen,
Wij zeiden, wat de schemering ons deê.

Wij zagen in ons hart, om te begrijpen,
De zoete vreugdigheid, die ons doorvoer,
Wij voelden duizend dingen in ons rijpen,
En ons omgeven door een lichtend snoer,

Gevlochten door wel duizend zoete kelen,
Die zongen hunne fijne weefsels uit,
En lieten kleuren op de luchten spelen;
In onzen mond ontstond toen zanggeluid.

En zingende ons lied, moet het getuigen,
Van u, o Hemel, Aarde, Zee, en Zon,
Wij zijn de vezelen uwer zintuigen,
Wij zijn de droppen, en gij zijt de bron.

Gij zijt, Oneindige, in stad en boom,
Gij zijt, Oneindige, in zeegeruchten,
Gij zijt in naaktheid van de ochtendluchten,
Gij zijt in zekerheid van woud, en stroom.

Gij ligt in Ruimten, golvende gespreid,
Ik kan U zien, boven de bergentoppen,
Ik kan U hooren in de gronden kloppen,
Gij hebt Uw klanken voor mijn oor bereid.

Gij hebt mijn ziel gemaakt, gelijk een kelk,
En bloemenkelken, gaaft gij het begrijpen,
Mijn ziel is hun verwant, in onzer, elk,
Geschiedt het kleurenwillend langzaam rijpen.

Gij zijt de Onpersoonlijke, het Licht,
Dat zich uitleent om niet, aan veld en dalen,
Gij zijt het sap, dat in den boom verricht,
Den arbeid, waaruit menschen adem halen.

Gij zijt de Vreugdevolle, die uitkeert
Al uwe zaden, en daarbij wordt rijker,
Gij zijt de gevende, die zich vermeert,
Omdat gij anderen maakt tot uw gelijke.

Gij wilt het hooge en het lage, niet
Dan met den enklen naam van „Leven” noemen,
Gij zult, om wat aan schoonheid uit U vliet,
Uzelve niet, om uwe schoonheid roemen.

Want alles wat gij ruischend schenkt, ontving
Gij, uit het eeuwig ruischen der atomen,
De bloem, die op uw roep, den grond ontging,
Hebt gij uit adem van de Zon genomen.

Gij zijt in steen, en rots, metaal, en krijt,
In vliet, en poel, in holen, en spelonken,
Gij zijt in sneeuw, dat op de bergen leidt,
Gij zijt in tepels, waaruit dieren dronken.

Gij zijt het Onpersoonlijke. Geen beeld,
Dan al wat is, geeft uw gestalte weder,
Gij zijt het zwevende, dat zich verdeelt,
In schuim en golven, opgaat, en weer onder.

Gij zijt het Communisme, de Natuur,
Geeft Eindelooze, uw beeld te aanschouwen,
Gij zijt in damp en zwavel, vloed en vuur,
Gij ligt in bladeren van de bloem gevouwen.

Neem haar tot u, o mensch, en slik haar in
Met alle zintuigen en zenuwkrachten,
En maak van uw vernieuwing het begin
Zie om U rond, Aarde en Hemel wachten.

De Arbeid, alle kunst, de Wetenschap,
Voortaan, het Communisme zij in hen.
Dan zult gij hooren, hoorige, die wordt
De Dienaar, van den lichtend nieuwen god,
Alle muziek, die op de aarde speelt,
Uit bloem, en kruid, en lichtende gewassen,
Doorheen de zalen, van het vluchtend ruim;
O, als gij wordt, een hoorige, die hoort,
Het rythme van het zingende heelal,
Dat in de harten van de menschen ademt, —
Dan zult gij worden, een lijfeigene,
Van alle menschen op de wijde aarde,
En gij zult, heerscher, die nu zijt een knecht
In waarheid worden, heerscher der planeten,
Der aarde, en der ontembare zee.
Wanneer o knecht, uw hersens staan doorlicht
Van het zeer zuiver licht eener gemeenschap
Met al wat is, de boomen en het dier.
De varens en de sidderende wolken,
Het schaaldier, dat op den zeebodem leeft;
Dan zult gij neerzien, op den tijd van nu,
Waar in wij armelijke menschjes leven. —
Wanneer uw handen, o gij sterke knecht,
Het teeken van gemeenschap zullen maken,

En lichtend wordt uw oog, omdat uw oor,
De ruisching van gemeenschaps-lied opving,
De wijde ademing in het heelal,
Van kleur, en vormen, uit en ondergaand,
Op banen van het wegglijdende licht;
Wanneer gij heerscher wordt, een hoorige,
Van de gemeenschap, en haar kleuren draagt,
Zooals weleer de schildknaap, die het lint,
Tot in den dood droeg, zijner teer beminde,
De stralende, die in z'n ziel opstond,
En hem aanfluiserde, den weg des Roems; —
Dan zult gij ons aanfluiten, met uw spot,
Omdat wij, zeer erbarmelijken, gaven
Om niet, wat op de Aarde kostbaarst is,
En kostbaar achtten, wat niets is, dan drek.
O dienaar der gemeenschap, die eens zal
Te zien zijn, hoog, onder het witte licht,
Dat uit de hemelen bestroomt de zeeën,
De dalen, en het hooggerugde land; —
Wat zult gij zeggen, als uw oog, leest van
Dit kleine miserabele geslacht,
Dat uwe schitterzeeën, en de lucht,
Uw jagende, en muzikale wolken,
Boven de donkere Aarde — en haar zelf —
Tot hel gemaakt heeft en een grot van stank,
Tot een verzamelplaats van wezens, die
Zich heffende met uitgesperde kaak,
Elkaar den strot afscheurden en de huid;
En zich vermomden in een baviaan,

Een brilaap, een gorilla, chimpansé,
Gewenteld in loopgraven of een kuil,
En zich bevuilende in eigen vuil,
Een mes tusschen de tanden, loerden uit,
Naar andere wezens, eveneens vermomd,
In huid des baviaans en eigen drek.
O dienaar der gemeenschap, van uw hart,
Zal bitterheid uitstroomen, naar uw keel,
Wanneer gij leest de dapperheden, die
Soldaten deden, toen zij dieren werden,
Bij 't bachanaal, dat een trompet opriep,
Omdat zij hare tromp, ten aanval stak,
Hoog in de lucht, verwekkend, moord en vlam,
En schrei-geroep en wee, tot in de wolken.
Toen daalden gieren af; daar was te zien,
Op d'aardeschijf, het blond gelokte veld,
Vol bosschen en gewas — een woest gevecht
Van duizend wezens en wel duizend meer,
En duizenden daarboven en millioenen;
Men zag geen boom, geen struik, geen poel, geen veld,
Men zag slechts, warrelende, kleine wezens,
Krankzinnigen, die aan een huis ontvlucht,
Dat hen hield ingesloten en bewaakt,
Elkaar de neus afsneden, pols, en oor,
En op den maatzang eener wilde wijs,
En loeing van luid springende kartetsen,
Tot stukken werden van een mensch; een hoofd,
Een kijkend hoofd, een romp, een dij, een voet,
Een klomp, waaruit het bloed zwol tot een zee,

Machtig dekkende de trage aarde,
Die tot een purpren stroom werd, zwoel van stank,
Zoetige stank, die riep de gieren af,
Komt neer, komt neer, met vleugel, bek, en klauw,
Vogelgeboeft, dat leeft van stinkend aas,
En vreet u zat, hier golft uw voedsel uit,
Grijpt deze lauwe strot, dit stervend oog,
Dees dij, dit bekken, purper teelend lid,
Dat krimpende, zijn laatste vocht afscheidt;
Neemt het tot u, en scheurt het met uw bek,
Opdat het snel, dit doembaar oord verlate,
En inga tot uw slokkend gore keel,
Te worden uitgeworpen door uw aars,
Op deze wijdgeploegde gore aarde,
Waar minder dan uw drek, is waard, de mensch.
O dienaar der gemeenschap, die eens zal
Uitkomen, uit deez' menschheid, die nu is,
Zichzelve de teere ledematen rukkend,
De nieren uit het lijf, en uit het hoofd,
De weeke, fijne, gele hersenmassa,
Dat teedere en wondere gezweef,
Dat heel de wijde wereld kan omspannen; —
O komende, die staan zal op het dal,
Den heuvelrug, de vesting, of loopgraaf,
Waarin de aangehitsten zich vernielden,
Gij levende, die met uw hart zult zien
Dit Leed, dat menschheid stortte uit, op al,
Wat levend was — een Leed, dieper dan zee,
Zoo hoog van koorts, en stervende van klank,

En stinkende van adem, dat daarin,
Alle muziek der componisten zonk,
En 't beeldend spel der zoete poezieën,
Als schatten uit verongelukt vaartuig. —
O beeldende, wiens hand zal schrijven, van
De schoonheid, die uw zoekend oog waarnam,
In alle de organen van den mensch,
Uw Broeder, uw Leefnaaste uw Genoot;
Hoe zult gij staan in wrok gekeerd, tot dit
Geslacht van kleine menschen op de aarde
Om weg te spuwen uw verachting uit.
Of zult gij weenen, hooge kunstenaar,
Als gij gedenkt, waarvoor wij leefden „Waan”
Een Vaderland, Bezit, een Taalverschil,
Een Rasverschil, Een duistere Traditie. —
O gij zult weenen, beeldende, gij zult
Wel zeer bescheiden zijn, en droef, en stil,
Gedenkt gij met uw hart, dit droef bestaan,
Waar in wij moesten leven, opdat Gij,
Zoudt worden, van het wondre Communisme,
Verkondiger, Vermelder van den dienst
Des hoorigen, die naar de menschheid hoort,
En zeggen moet, haar wordend nieuwe God.

God is het wordende, het komende,
Het nog niet zijnde, het verwachtte licht;
Uit de verlangens is hij saam gesteld,
Van alle menschen, van alle volken.

God is zichtbaar, dit scheemrend oogenblik,
Waarin wij afscheid van het leven nemen,
Vaarwel, wij worden tot het Al vergaard,
Alles wordt ijdel, wat wij laten achter.

Maar toen wij leefden, borrelde uit ons,
Zooals een visch, strak oprijst uit den stroom,
Den kop aandachtig naar het verre licht,
Een hoog verlangen, naar het onbekende.

God is het duister, dat ons ommegeeft,
God is het licht, dat wij daaruit oproepen,
Uit al wat om ons is, en ook uit ons,
Die hem aanschouwen, is hij geformeerd.

God is in ons altijd, bij lijfsgevaar,
En mist op zee, of in de blauwen nachten,
Wanneer de sterren vreugdekaarsen zijn;
Alles is God, omdat *wij* alles zijn.

Die na mij komen, deze zullen weten,
Het diep geheim, dat in de woorden leeft,
Die er geschreven staan in de planeten,
En in de bloem, die op de velden beeft

Zij zullen uit het kruid, het denken eten,
En de vervoering drinken, die gij geeft
O ochtenden, aan hollen en aan spleten,
Wanneer uw licht de duisternisse zeeft.

Zij zullen u begrijpen, o nature
En voelen in zich omgaan, deze wil
U uit te spreken eeuwig en waarachtig,
Als Een geheel van dampen en van vuren
Van kwistigheid, en van bewegen stil,
Dat samenarbeidende wordt oppermachtig.

Zij zullen, even als gij houdt gescheiden,
Slechts schijnbaar, berg en dal, en boom, en blad,
En dier en mensch, den hemel, en de heide,
Maar ze tot ééne sfeer te zamen vat;

De diepe kernen van het leven, zoeken
En vinden, in gemeenschap's lichtend woord,
Dat uitgeschreven staat in alle hoeken,
Van dichtbij en vèr-afgelegen oord.

Zij zullen leeren, onpersoonlijk wezen,
En overgaan in bloem en blad en plant,
En boom en dier, en toch zichzelfe zijn.

Want het Bezit, zal *van* de Aarde zijn,
Bezet, dat maakt den mensch om zijn verstand,
Verachtelijker dan een dier kon wezen.

Dezelfde natuur, die wij eens zagen,
Staat voor u uit, in oppermachtigheid,
In stilstand, aarzeling en koortsig jagen;
Hetzelfde heelal ligt uitgespreid.

Maar in u menschen, heeft zij voorbereid
Uit onze dwalingen en goden-sagen,
Een nieuw Begrip; en uwe harten dragen
Hooger Begrip, harer aanwezigheid.

Wij gelooven, dat gij eens zult mogen maken,
Haar, Eeuwige, tot willige kompaan,
Wij gelooven, dat gij eenmaal zult aanraken,
De kernen van haar mystische bestaan.
Wij gelooven, dat de wet, die haar omgordt,
Eenmaal de gordel van uw denken wordt.

Natuur, uw onpersoonlijkheid is God,
Aan duizend beelden, geeft g'uzelve over,
En aan niet Één geheel, — maar altijd over
wisselt g'uzelve in, en om, en tot.

Nauwlijks te zien uw beeld, of het vervlot,
Zoo diep gedoken snel, dat niets blijft over,
Van wat Gij waart voorheen, een vlieg, een mot,
Een bloem, een plant, een vleugelende roover.

Uw kleur wordt klank, Uw zee gaat op in damp,
Uw beest wordt mensch, uw menschen worden planten,
En aan uw duisternis, uw licht ontvloog.

Aloveral, gedonder, en gestamp,
Beweging, en omarming, t'allen kanten,
Zoo duizlend snel, alsof er niets bewoog.

Als gij, zullen wij onpersoonlijk zijn,
En onpersoonlijk denken, onpersoonlijk worden;
Wanneer wij onpersoonlijk zijn wij in God,
Het onpersoonlijke der werelden zijt gij,
Het onpersoonlijke in ons, zijt gij,
Ons hart, dit is het onpersoonlijke,
Ons hart is god, het voert zijn bloedstroom uit,
En zendt, met golving, op, en aan, en weer.
Zijn roep naar de zintuigen, zijn dienaren.
Wanneer gij maakt uw zintuig tot dienaar,
Wanneer gij maakt uw hart tot uwen god,
Wanneer gij luistert naar zijn gang, en hoort
Zijn stem, en doet zijn daad, wat ook geschiedt;
Dan zijt gij in gemeenschap met het Al,
Dan zijt ge'in God, dan zijt ge'in Communisme.

Wordende God, die in ons allen zijt,
Onsterfelijk gevoel van vreugdigheid,
Tot u gaat onzen voet, schrijden wij voort,
De aarde en de hemel, zijn ons oord.

Voor u leggen wij af, symbool en kleed,
Te worden tot uw hoogen dienst gereed,
Te zijn de kelken der geheimenis,
Wier inhoud, sap van levensvreugde is.

In uwen naam, belijden wij de zee,
De donkre aarde, en de hemelstêe;
In uwen naam, de heuvels, en het dal,
Der bergen opkomst, en hun nederval.

Tot u genaderd, brengen wij u aan,
De volheid van ons nieuwe menschbestaan,
Verachting voor het handelend bezit,
Verachting voor den slaaf, die in ons zit.

Wij werpen beide uit, en worden vrij,
En brengen voort de nieuwe maatschappij,
Waarvan gij wordende, de Eenheid zijt; —
Geprezen zij uw naam, in Eeuwigheid.

ERRATA.

- 31 laatste couplet, 2e regel: lees: lentemorgen.
- 35 laatste regel: . . . „ En vreugde, wordt des smart die
zich verreinde.
- 49 regel 14: . . . „ als waar 't mijn eigen.
- 52 laatste regel: . . . „ hen.
- 62 regel 18: . . . „ de hemelen.
- 66 eerste couplet, 2e regel: „ het verwachte licht.
- 66 laatste couplet, 2e regel: „ in de blauwe nachten.
- 67 regel 10: . . . „ dezen wil.
- 68 de beide laatste regels: „ Bezit, dat maakt den mensch in
zijn verstand
Verachtelijker dan een dierlijk
wezen.
- 70 regel 13: . . . „ t' alle kanten
- 71 regel 3: . . . „ wanneer wij onpersoonlijk zijn,
zijn wij in God;
- 71 regel 13: . . . „ geschiedt,

VAN A. VAN COLLEM VERSCHEEN BIJ
C. A. J. VAN DISHOECK

LIEDEREN VAN HUISVLIJT
LIEDEREN DER GEMEENSCHAP
OPSTANDIGE LIEDEREN
NIEUWE LIEDEREN DER GEMEENSCHAP
HET WONDER
VAN GOD EN VAN DE NATUUR
DE WORDENDE GOD (Ter perse)

10

